

โครงการพัฒนาโดยองค์การภาครัฐกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยง

THE GOVERNMENT DEVELOPMENT PROJECTS AND KAREN CULTURE

เกษมสันต์ ยศรุ่งโรจน์¹ และ ณรงค์ศักดิ์ จันทน์นวล²

Kasemsan Yosrungrach¹ and Narongsak Chunnual²

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ 169 ม. 3 ต.หนองแก้ว อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230^{1,2}

North-Chiang Mai University, 169 Moo 3, Nongkaew Sub-district, Hang Dong District, Chiang Mai, 50230^{1,2}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของโครงการพัฒนาโดยองค์การภาครัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของโครงการพัฒนาโดยองค์การภาครัฐในด้านการศึกษา การเกษตร สาธารณสุขและยาเสพติดที่ประสบความสำเร็จ และไม่สำเร็จกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ 3) เสนอแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาโดยองค์การภาครัฐที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ราษฎรชนเผ่ากะเหรี่ยง จำนวน 79 คน ผู้นำทางปัญญา จำนวน 20 คน ผู้นำท้องถิ่น จำนวน 29 คน ข้าราชการที่พันตำแหน่ง จำนวน 11 คน และข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 34 คน รวมทั้งสิ้น 174 คน

ผลการวิจัยพบ ดังนี้

1) ปัญหาและอุปสรรคของโครงการโดยองค์การภาครัฐ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่เกิดจากการโยกย้ายข้าราชการ ไม่มีข้าราชการในพื้นที่ที่สามารถสื่อสารภาษากะเหรี่ยงได้ ในพื้นที่ต้องการให้มีชาวกะเหรี่ยงเข้ามามีบทบาทหรือรับราชการอยู่ในพื้นที่

2) ความสัมพันธ์ระหว่างโครงการพัฒนาโดยองค์การภาครัฐกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยง มีทั้งประสบผลสำเร็จและไม่ประสบผลสำเร็จต่อโครงการพัฒนาขององค์การภาครัฐ

3) แนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาโดยองค์การภาครัฐ ได้แก่ โครงการด้านการศึกษามีการขยายการจัดการเรียนการสอนของศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา แม่ฟ้าหลวง (ศคช.) และการปรับปรุงแบบของการศึกษาให้มีความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ โครงการด้านการเกษตร สนับสนุนการปลูกพืชที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นพืชหมุนเวียน ภาครัฐ

¹ นักศึกษาหลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา

² อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา

มีการให้ความรู้ด้านวิชาการเกษตร สนับสนุนแหล่งเงินทุน ส่งเสริมการบริหารจัดการทางการตลาด โครงการด้านสาธารณสุข มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของชนเผ่ากะเหรี่ยงโดยจัดทำประวัติ และการมีสิทธิในหลักประกันสุขภาพและโครงการด้านยาเสพติด มีการจัดอบรมการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การบำบัดยาเสพติดพร้อมทั้งมีการส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้รับการบำบัดยาเสพติด

คำสำคัญ : โครงการพัฒนาโดยองค์การภาครัฐ, วัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยง

ABSTRACT

The research study had 3 objective as follows: 1) to study the problem and obstacle of the government projects which related to Karens people and their culture in Omkoi District, Chiang Mai Province, 2) to study the association of Karens and the government projects in terms of success and failure in aspects of education, agriculture, public health and drugs, and 3) to purpose an operation guidelines for the government development projects in response to Karen culture in Omkoi District, Chiang Mai Province. There were total 174 samples comprised of 79 Karens, 20 spiritual leaders, 29 local community leaders, 11 retired government officers and 34 civil servants or government officers.

The results of the study found out that:

1) The main problem and obstacle related to the government development projects were the moving and the transferring of local government officers in the area, they not could communicate in Karen language, and the demand Karen people to work in the area.

2) The relation between the government development project and the Karen group of people and their culture having the results of both success and failure.

3) The operation guidelines for the government development projects could be divided as following: education projects ; expanding teaching and learning of Center of the Educational Management for Highland Community, educational reforming in responding to the local context in each area : agricultural projects; promoting of the plant rotation which had no effect on natural environment, providing knowledge on agriculture, supporting financial service and marketing management : public health projects; promoting Karens' health by recording their health profile, and providing them healthcare right, finally: drug abuse projects; organizing drug education program, drug treatment rehabilitation, and promoting career for drug treatment recipients.

KEYWORDS: Government Development Project, Karen Culture.

บทนำ

ในสภาวะปัจจุบันโลกมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ประเทศต่าง ๆ ในโลก จึงต้องปรับตัวเพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความเจริญก้าวหน้าให้ทันกระแสโลก รวมถึงการเพิ่มศักยภาพในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ประเทศของตน มีความเข้มแข็งในด้านต่าง ๆ และมีให้ประเทศของตนเกิดความเสียเปรียบกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะประเทศใกล้เคียง ดังนั้น จึงทำให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนของแต่ละประเทศ มีการร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศของตน ให้เจริญทัดเทียมอารยประเทศรวมถึงประเทศไทย ด้วย

ประเทศไทยได้เริ่มการพัฒนาประเทศสู่ชนบท โดยได้เข้าสู่กระแสการพัฒนาประเทศแผนใหม่ ในปี พ.ศ. 2502 ซึ่งรัฐบาลได้จัดตั้งสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2502 และได้ตั้งสำนักงานสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นหน่วยปฏิบัติงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อที่จะสามารถสนองนโยบายของรัฐบาลและติดตามงานได้อย่างใกล้ชิด โดยในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2504 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศใช้แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ระหว่าง พ.ศ. 2504 ถึง พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2507 ถึง พ.ศ. 2509 ซึ่งนับเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ซึ่งเน้นการลงทุนสร้างปัจจัยพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยการลงทุนในสิ่งก่อสร้างขั้นพื้นฐานในรูปแบบของระบบคมนาคมและขนส่ง การสร้าง

เขื่อนเพื่อการชลประทานและพลังงานไฟฟ้า รวมถึงระบบสาธารณสุขการอื่น เช่น การพัฒนาเส้นทางรถไฟ การปรับปรุงการประปา ฯลฯ รัฐบาลได้ทุ่มเททรัพยากรเข้าไปเพื่อการปูพื้นฐานให้ มีการลงทุนในด้านเอกชนเป็นหลัก โดยส่งเสริมการลงทุนของเอกชนในด้านอุตสาหกรรม และเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรม สินค้าสำเร็จรูป และในปัจจุบันได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 11 (พ.ศ. 2504 - 2559) รัฐบาลทุกรัฐบาลต้องการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม มีการเรียนรู้อย่างตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างมาตรฐานทางสังคมที่เป็นธรรม และมีคุณภาพ เพื่อให้ทุกคนได้รับการคุ้มครองทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาค ทุกภาคส่วนได้รับการเสริมพลังให้ สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาขององค์กรภาครัฐภายใต้ระบบบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส เป็นธรรม ซึ่งรัฐบาลได้มีโครงการพัฒนาขององค์กรภาครัฐไปสู่ชุมชนเมืองและชนบท ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 - ปัจจุบัน หลายโครงการ ผลการดำเนินโครงการมีทั้งประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

การให้บริการของภาครัฐเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการพัฒนากระบวนการบริหารราชการไทยหรือการปฏิรูประบบการบริหารราชการไทยให้สอดคล้องกับการพัฒนาการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหาร โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างระบบการบริหารและการบริการภาครัฐที่รวดเร็ว เสมอภาค และเป็นธรรม มีความสามารถในการให้บริการและพัฒนา และให้มีการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปฏิรูประบบกฎหมายเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ไกลคมนาคมได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค โดยไม่ครอบงำวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งในประเทศไทยมีกลุ่มชนที่มีวัฒนธรรมประเพณีและภาษาพูดเป็นของตนเองอาศัยอยู่ตามภูมิภาคทั่วไปทั้งพื้นราบและบนภูเขา ถ้าอาศัยอยู่ในพื้นราบก็จะเรียกว่า “คนพื้นราบ” ถ้าอาศัยอยู่บนภูเขาสูงก็จะเรียกว่า “ชาวเขา” สำหรับชาวเขาในประเทศไทยหน่วยงานราชการได้ให้คำจำกัดความ “ชาวเขา” หมายถึง บุคคลที่อยู่ใน 9 เผ่า คือ กะเหรี่ยง แม้ว เย้า มูเซอ ลีซอ อีเก้อ ลัวะ ขมุและถิ่น ส่วนเผ่าอื่น ๆ ไม่ถือว่าเป็นชาวเขา ชนเหล่านี้ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศ ซึ่งมีวัฒนธรรมประเพณีเป็นเอกลักษณ์เฉพาะเผ่าของตนเอง (ถาวร พูเพื่อง, 2543, 2)

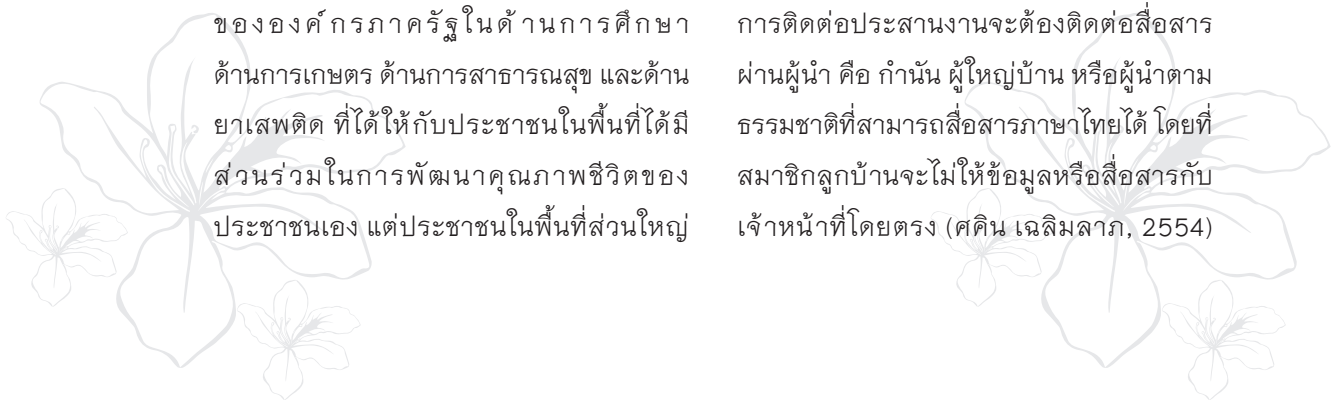
วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นวิถีชีวิตที่ได้ผลิตคิดสร้างกันขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตความเป็นอยู่และตอบสนองทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคมที่ได้รับมาจากการเรียนรู้ มีการสั่งสมและปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจนเป็นปกตินิสัยและเป็นมรดกของสังคม วิถีชีวิตของคนในสังคม ซึ่งเป็นแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ของพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงและการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่ง วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่าง ที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งซึ่งมนุษย์ได้สร้างสมระเบียบ กฎเกณฑ์วิถีในการปฏิบัติ รวมทั้งการจัดระเบียบ ตลอดจนระบบความ ความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยได้วิวัฒนาการสืบทอดกันมาอย่างมีแบบแผน ปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณี มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเนื่องจากระบบข้อมูลข่าวสาร และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศชาติที่เน้นการแข่งขันด้านวัตถุนิยมหรือบริโภคนิยมเป็นสำคัญ จึงส่งผลให้ประชากรบางกลุ่มที่ได้มีโอกาสสัมผัสกับนวัตกรรมสมัยใหม่ ลุ่มหลงไปกับการบริโภควัตถุนิยม จนลืมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิมของตนเองไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม แต่สำหรับชาวเขาที่อาศัยอยู่ในถิ่นทุรกันดารไกลคมนาคมอย่างกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงหรือปกากะญอ ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของตนเองไว้เป็นอย่างดี

จังหวัดเชียงใหม่เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก และมีมากที่สุดในอำเภออมก๋อย ซึ่งอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ในการปกครอง จำนวน 2,099.831 ตารางกิโลเมตรหรือ 1,365,177.812 ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น 6 ตำบล 95 หมู่บ้าน แต่ละตำบลมีชนเผ่ากะเหรี่ยงแยกตามกลุ่มเผ่าพันธุ์ คือ กะเหรี่ยงสะกอ มี 3 ตำบล คือ ตำบลสบโขง ตำบลม่อนจอง และตำบลแม่ตื่น ส่วนกะเหรี่ยงโปว์ มี 2 ตำบล คือ ตำบลอมก๋อยและตำบลนาเกียน ส่วนตำบลยางเปียง มีทั้งกะเหรี่ยงสะกอ และกะเหรี่ยงโปว์ สำหรับกะเหรี่ยงเวกกับปะโอ (หรือตองสู) ไม่พบในเขตอำเภออมก๋อย (สำนักงานอำเภออมก๋อย, 2556)

ในการบริหารงานราชการของหน่วยงานภาครัฐอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ปฏิบัติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เป็นกรอบและทิศทางในการสนองงานตามนโยบายของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งอำเภออมก๋อยได้ ปฏิบัติตามคำสั่งนโยบายของรัฐบาลทุกกระทรวง ทบวง กรม อย่างครอบคลุม โดยเฉพาะโครงการพัฒนาขององค์การภาครัฐในด้านการศึกษาด้านการเกษตร ด้านการสาธารณสุข และด้านยาเสพติด ที่ได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเอง แต่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่

เป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง จึงทำให้มีข้อจำกัดในการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ของภาครัฐกับประชาชนในท้องถิ่น ทำให้การสื่อสารในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐประสบปัญหา เนื่องจากไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจกันได้อย่างชัดเจนตรงตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการภาครัฐ และโครงการภาครัฐบางโครงการไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของชนเผ่า เนื่องจากขาดการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชนเผ่า จึงส่งผลให้ การดำเนินโครงการพัฒนาโดยองค์การภาครัฐมีทั้งที่ประสบความสำเร็จและไม่สำเร็จ

อย่างไรก็ตามตั้งแต่ พ.ศ. 2545 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ชนเผ่ากะเหรี่ยงยุคใหม่หลายคนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับสูงตามศักยภาพของตน บางคนสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโท บางคนก็มีโอกาสได้ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการหรือพนักงานของภาครัฐ แต่เมื่อกลับมาอยู่ในภูมิลำเนาของตนเอง ก็จะมีปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมของชนเผ่าตามเดิม เช่น การแต่งกาย การใช้ภาษาในการสื่อสารยังคงใช้ภาษากะเหรี่ยง และจะไม่ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือ จะปฏิบัติตนเป็นชนเผ่าตามปกติ (พจนานุกรมพันธุ์และคณะ, 2555) และเมื่อเจ้าหน้าที่รัฐเข้าไปในหมู่บ้าน การติดต่อประสานงานจะต้องติดต่อสื่อสารผ่านผู้นำ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำตามธรรมชาติที่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ โดยที่สมาชิกลูกบ้านจะไม่ให้ข้อมูลหรือสื่อสารกับเจ้าหน้าที่โดยตรง (ศศิณี เณลิมาลา, 2554)

ทำให้เป็นปัญหาในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ หากผู้นำไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของราชการพัฒนาโครงการของภาครัฐก็จะไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจว่า ทำไมจึงมีปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นในชุมชนดังกล่าว มีองค์ประกอบอะไรเป็นสาเหตุที่ส่งผลให้ชนเผ่ากะเหรี่ยงที่ได้รับการศึกษา จึงไม่เชื่อหรือให้ความสนใจในการติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกับทางราชการ หรืออาจเป็นเพราะมีสาเหตุมาจากวัฒนธรรมความเชื่อของชนเผ่าหรือไม่ที่ทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารกับภาครัฐ หรือเป็นเพราะสาเหตุอื่น ๆ จากภาครัฐ เช่น ระเบียบ กฎหมาย หรือกระบวนการในการทำงานของภาครัฐที่อาจขัดกับวัฒนธรรมของชนเผ่ากะเหรี่ยง จึงส่งผลให้โครงการพัฒนาขององค์กรภาครัฐไม่ประสบความสำเร็จในห้วงระยะเวลาที่ผ่านมาหรือไม่อย่างไร จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาหาคำตอบ

นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาทัศนคติและค่านิยมดั้งเดิม ระบบราชการเป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับลำดับขั้นของการบังคับบัญชา ทำให้ข้าราชการไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร ปัญหาเรื่องประสิทธิภาพในการบริหารราชการ การบริหารงานราชการที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มิมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ขาดตัวชี้วัดในการดำเนินงาน ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ถึงความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานของส่วนราชการได้อย่างชัดเจน แต่ประชาชนต้องการได้รับการบริการสาธารณะจากรัฐที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ รวดเร็ว ความคาดหวังของประชาชนโดยทั่วไปจึงต้องการเห็นภาพลักษณ์ใหม่

ของระบบราชการในด้านประสิทธิภาพของการให้บริการประชาชน ปัญหาการบริหารงานภาครัฐเป็นการบริหารงานโดยยึดโยงกับกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก กฎระเบียบบางเรื่องเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานภาครัฐและไม่ทันสมัย การบริหารงานให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าเป้าหมาย ทำให้การบริหารงานขาดความคล่องตัว ปัญหากำลังคนภาครัฐไม่มีคุณภาพ ส่วนใหญ่ยังขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และยึดติดกับการทำงานแบบเดิม

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทราบว่า การดำเนินโครงการพัฒนาโดยองค์กรภาครัฐของอำเภออมก๋อยที่ผ่านมา มีหลายโครงการที่ไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากราษฎรในชุมชนไม่มีความพึงพอใจ มีหลายโครงการที่ประชาชนในพื้นที่ไม่ทราบความเป็นมาของโครงการ ซึ่งเป็นลักษณะของการนำนโยบายจากระดับบนไปสู่การพัฒนาชุมชนในระดับล่าง ซึ่งไม่ตรงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง บางโครงการก็ขัดกับวัฒนธรรมประเพณีที่เคยปฏิบัติกันมา จึงส่งผลให้ชนเผ่ากะเหรี่ยงส่วนใหญ่ไม่ยอมรับโครงการพัฒนาโดยองค์กรภาครัฐ ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยนำมาเป็นปัญหาการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อจะได้ทราบปัญหาในการพัฒนาโครงการโดยองค์กรภาครัฐของอำเภออมก๋อยที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเป็นเพราะสาเหตุอะไร ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงโครงการพัฒนาโดยองค์กรภาครัฐเพื่อให้ประสบความสำเร็จ และมีความสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชนเผ่ากะเหรี่ยง ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของโครงการพัฒนาโดยองค์กรภาครัฐในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของโครงการพัฒนาโดยองค์กรภาครัฐในด้านการศึกษา การเกษตร สาธารณสุข และยาเสพติดที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

3) เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาโดยองค์กรภาครัฐ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการ การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth Interview)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วย ชนเผ่ากะเหรี่ยง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ และผู้เกี่ยวข้อง คือ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ขององค์กรภาครัฐทุกภาคส่วน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ปฏิบัติงาน หรือเคยปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งหรือเกษียณอายุ และยังมีภูมิลำเนาในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ตำบลละ 3 หมู่บ้าน คือ

1) หมู่บ้านที่มีความเจริญมากที่สุด 2) หมู่บ้านที่มีความเจริญปานกลาง และ 3) หมู่บ้านที่ไม่มีความเจริญหรือมีความเจริญน้อยที่สุด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1) ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่โครงการที่ปฏิบัติงานในหมู่บ้าน 2) ข้าราชการที่พ้นจากตำแหน่งเกษียณอายุและมีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน 3) ผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้าน 4) ผู้นำทางปัญญาในหมู่บ้าน และ 5) ราษฎรชนเผ่ากะเหรี่ยงโดยขออาสาสมัครจากกลุ่มบุคคลดังกล่าวทั้ง 5 กลุ่ม ในแต่ละหมู่บ้าน อย่างน้อยกลุ่มละ 1 คน (ยกเว้น ข้าราชการที่พ้นจากตำแหน่งเกษียณอายุและมีภูมิลำเนาในหมู่บ้าน) ได้จำนวน ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 174 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามชุดที่ 1 ใช้สำหรับสอบถามผู้นำท้องถิ่น ผู้นำทางปัญญาในหมู่บ้าน และราษฎรชนเผ่ากะเหรี่ยงและแบบสอบถามชุดที่ 2 ใช้สำหรับสอบถามข้าราชการ ที่ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานในพื้นที่อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการโครงการภาครัฐในพื้นที่อำเภออมก๋อย ในส่วนที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมกะเหรี่ยงของอำเภออมก๋อย ได้แก่ การคมนาคมที่ไม่สะดวก เพราะถนนเป็นดินลูกรัง ใช้ได้เฉพาะฤดูแล้ง และเส้นทางคับแคบ คดเคี้ยว ขรุขระ ทुरกันดาร และมีความเป็นอันตรายสูง ระบบไฟฟ้าที่มีไม่ทั่วถึง และ

ข้าราชการบางส่วนยังไม่ทุ่มเทในการทำงาน โดยผู้ให้สัมภาษณ์ เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคือ ปรับปรุงการคมนาคมปรับปรุงระบบไฟฟ้า และสร้างจิตสำนึกในการทำงานของข้าราชการ

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

ข้อที่ 2 โครงการพัฒนาภาครัฐ ในด้านการศึกษา ที่ประสบผลสำเร็จ คือ การมีโรงเรียนของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และการมีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง (ศคช) ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่ประสบผลสำเร็จ คือ การใช้ข้อสอบจากส่วนกลาง (O-NET) มาประเมินนักเรียนทุกคน การแจกแท็บเล็ตให้กับเด็กนักเรียนแต่ไม่มีไฟฟ้า ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาแม่ฟ้าหลวง (ศคช) บางท่านเข้าพื้นที่น้อยมาก ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ไม่สนใจการเรียนและแต่งงานเร็ว จึงต้องออกกลางคัน และปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนในสาขาวิชาหลักเช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น ในด้านการเกษตร โครงการที่ประสบผลสำเร็จ มาจากโครงการหลวงเป็นส่วนใหญ่ ที่ไม่ประสบผลสำเร็จ คือ การไม่จัดหาตลาดรองรับ การคมนาคมที่ไม่สะดวก ไม่มีเจ้าหน้าที่สนับสนุนในด้านวิชาการการที่ไม่มีแหล่งเงินทุน การรณรงค์ไม่เผาป่าลดหมอกควัน และเจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาติดตามประเมินผลโครงการ โครงการพัฒนาภาครัฐ ในด้านการสาธารณสุขที่ประสบผลสำเร็จ คือ โครงการฉีดวัคซีน และโครงการป้องกันไข้เลือดออก ส่วนโครงการที่ไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น การไม่ให้ก่อเตาไฟในบ้าน โครงการวางแผนครอบครัวเพื่อลดอัตราการเกิด การเลี้ยงหมูแบบขัง ส่วนโครงการพัฒนา

ภาครัฐ ในด้านยาเสพติด ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร กล่าวคือ การอบรมบำบัดยาเสพติดใช้เวลาสั้นเกินไป รวมถึงการส่งเสริมอาชีพของผู้บำบัด และการตัดทำลายต้นฝิ่น

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

ข้อที่ 3 แนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนา โดยองค์การภาครัฐ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

3.1 แนวทางการดำเนินงานโครงการด้านการศึกษา ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ คือ เพิ่มโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มากขึ้น ควรมีสื่อการสอนที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างความสนใจกับผู้เรียน รับบรรจุครูในพื้นที่ ส่งเสริมนโยบาย “พหุภาษา” ปรับเปลี่ยนรูปแบบของโรงเรียนให้เกิดความเหมาะสมกับชุมชน การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม และปรับปรุงขยายระบบไฟฟ้า

3.2 แนวทางการดำเนินงานโครงการด้านการเกษตร ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ คือ สนับสนุนการปลูกพืชควรเป็นโครงการที่ไม่กระทบสิ่งแวดล้อมและเป็นพืชหมุนเวียน ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการตลาดด้วย ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเพื่อการขนส่ง เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าพื้นที่ให้ความรู้ด้านวิชาการเกษตร สนับสนุนแหล่งเงินทุน มีการติดตามประเมินผลโครงการภาครัฐ อย่างจริงจังนโยบายจิตวิทยา ในการทำความเข้าใจกับชนเผ่า แทนการจับกุมมีการประชุมหาข้อ

ตกลงในการถือครองที่ดิน เพื่อมีแนวเขตของที่ดินแต่ประเภทชัดเจน เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่าอย่างเป็นรูปธรรมควบคุมการเผาในพื้นที่ทำกินมิให้ลุกลามเข้าพื้นที่ป่า

3.3 แนวทางการดำเนินงานโครงการด้านการสาธารณสุข ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ คือ การฉีดวัคซีนในเด็กอย่างต่อเนื่องเนื่องการสนับสนุนเงินทุน ในการประกอบอาชีพ การรณรงค์เกี่ยวกับการก่อเตาไฟในบ้าน จัดสรรงบประมาณรายหัวตามหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้ชาวกะเหรี่ยงที่ได้จัดทำประวัติและมีสิทธิอาศัยในประเทศไทยเช่นเดียวกับคนไทยทั่วไป

3.4 แนวทางการดำเนินงานโครงการด้านยาเสพติด ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ คือ ควรใช้เวลาที่เหมาะสมในดำเนินการอบรมบำบัดผู้เสพยาเสพติด ในการส่งเสริมอาชีพ ผู้บำบัด ควรสอบถามความต้องการของผู้บำบัด ประกอบกับความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ในการตัดทำลายต้นฝิ่น ควรดำเนินการอย่างจริงจัง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการดำเนินการโครงการภาครัฐในพื้นที่อำเภออมก๋อย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยง ผลการวิจัยพบว่าปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการโครงการภาครัฐในพื้นที่อำเภออมก๋อย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมกะเหรี่ยงของอำเภออมก๋อย

เมื่อพิจารณาด้านการศึกษา คือ การไม่มีไฟฟ้าใช้ ทำให้ไม่สามารถประจุไฟให้กับแท็บเล็ตได้ ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ไม่สนใจการเรียน และวัฒนธรรมกะเหรี่ยงในการแต่งงาน จึงต้องออกจากโรงเรียน และปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนบางสาขา ในด้านการเกษตร การส่งเสริมการปลูกพืชแต่ไม่จัดหาตลาดรองรับ การคมนาคมที่ไม่สะดวก ไม่มีเจ้าหน้าที่สนับสนุนในด้านวิชาการการที่ไม่มีแหล่งเงินทุน การรณรงค์ไม่เผาป่าลดหมอกควัน และเจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาติดตามประเมินผลโครงการ ในด้านการสาธารณสุข เช่น การไม่ก่อเตาไฟในบ้าน การวางแผนครอบครัว การเลี้ยงหมูแบบขัง เนื่องจากขัดกับประเพณีดั้งเดิม และปัญหาความยากจน ในด้านยาเสพติด คือ การอบรมบำบัดยาเสพติดใช้เวลาน้อยเกินไป รวมถึงการส่งเสริมอาชีพของผู้บำบัด ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากไม่ตรงกับความต้องการ การตัดทำลายต้นฝิ่น ไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจาก ตัดไม่ถึงร้อยละ 20 ของที่มีการปลูกฝิ่น โดยผู้ให้สัมภาษณ์ เสนอแนวทางแก้ไข ปัญหา คือ ปรับปรุงการคมนาคมปรับปรุงระบบไฟฟ้าและสร้างจิตสำนึกในการทำงานของข้าราชการซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับวรรคดี พานทอง (2555) วิจัยเรื่อง กระบวนการจัดการของภาครัฐต่อหมู่บ้านกะเหรี่ยงคอยาวในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษา พบว่าระบบการจัดการของภาครัฐไทยขาดความชัดเจน การกำหนดนโยบายของภาครัฐไทยดำเนินไปในลักษณะการตั้งรับ คือ มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ไม่มีการเตรียมการหรือกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาล่วงหน้า ข้อบังคับ กฏ

ระเบียบ ต่าง ๆ ในส่วนกลางไม่ได้ถูกนำไปปฏิบัติในพื้นที่อย่างเข้มงวดและจริงจัง

2. ความสำเร็จและความไม่สำเร็จของโครงการพัฒนาภาครัฐ

2.1 ความสำเร็จของโครงการพัฒนาภาครัฐ

1) โครงการด้านการศึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นว่า โครงการพัฒนาภาครัฐ ในด้านการศึกษา ที่ประสบผลสำเร็จ คือ การมีโรงเรียนของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และการมีศูนย์การเรียนชุมชนชาวไทยภูเขา แม่ฟ้าหลวง (ศคช.) ตั้งอยู่ในพื้นที่ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าการมีโรงเรียนของ สพฐ. ทำให้เด็กได้รับการศึกษาและการมี ศคช. ในพื้นที่ ทำให้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ได้รับการศึกษา สามารถสร้างความอบอุ่นในครอบครัว เนื่องจากโรงเรียนใกล้บ้าน

2) โครงการด้านการเกษตร ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นว่า โครงการหลวงซึ่งเป็นโครงการส่วนพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในการส่งเสริมการปลูกพืชเมืองหนาวแก่ชาวเขา เพื่อเป็นการหารายได้ทดแทนการปลูกฝิ่นนั้น ชาวบ้านทั่วไปเข้าใจว่าเป็นโครงการพัฒนาของภาครัฐที่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากโครงการหลวง เป็นโครงการที่ลดการใช้สารเคมี ไม่เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ปลูก แหล่งน้ำ รวมถึงธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งตรงกับวัฒนธรรมของชนเผ่ากะเหรี่ยงที่ใกล้ชิดและรักสิ่งแวดล้อม รวมถึงการที่มีเจ้าหน้าที่ติดตามตรวจสอบให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง สร้างความเชื่อมั่น และความมั่นใจในโครงการ จึงเป็นโครงการพัฒนาภาครัฐที่เหมาะสมกับ

วัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงเพราะให้ความสำคัญกับการปลูกพืชหมุนเวียน สอดคล้องกับวัฒนธรรมกะเหรี่ยง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับอำนาจปีนพิลา (2551) ที่ได้วิจัยเรื่อง การถือครองที่ดินและการทำไร่หมุนเวียนที่มีผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนชนเผ่ากะเหรี่ยง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันกะเหรี่ยงยังคงอนุรักษ์ธรรมชาติ โดยเฉพาะดิน น้ำ และป่า มีการปลูกพืชหมุนเวียน

3) โครงการด้านสาธารณสุข ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นว่า โครงการพัฒนาภาครัฐ ในด้านการสาธารณสุขที่ประสบผลสำเร็จ คือ การฉีดวัคซีน โครงการอาสาสมัครสาธารณสุข โครงการสร้างเสริมสุขภาพอนามัยแม่ และเด็ก โครงการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนโครงการนมแม่เพื่อสายใยรักแห่งครอบครัว เพราะราษฎรได้รับประโยชน์โดยตรงจากโครงการดังกล่าว ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสิริวรางค์ ปัญญาแก้ว (2548) ที่วิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ในการดูแลสุขภาพของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ผลการวิจัยพบว่า ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในหมู่บ้านป่าจั่วเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการดูแลสุขภาพจากการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ การใช้ประสบการณ์เดิม และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จากวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสื่อมวลชน กระบวนการเรียนรู้ในระบบแพทย์พื้นบ้านมีลักษณะของความเชื่อถือ ศรัทธาและเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

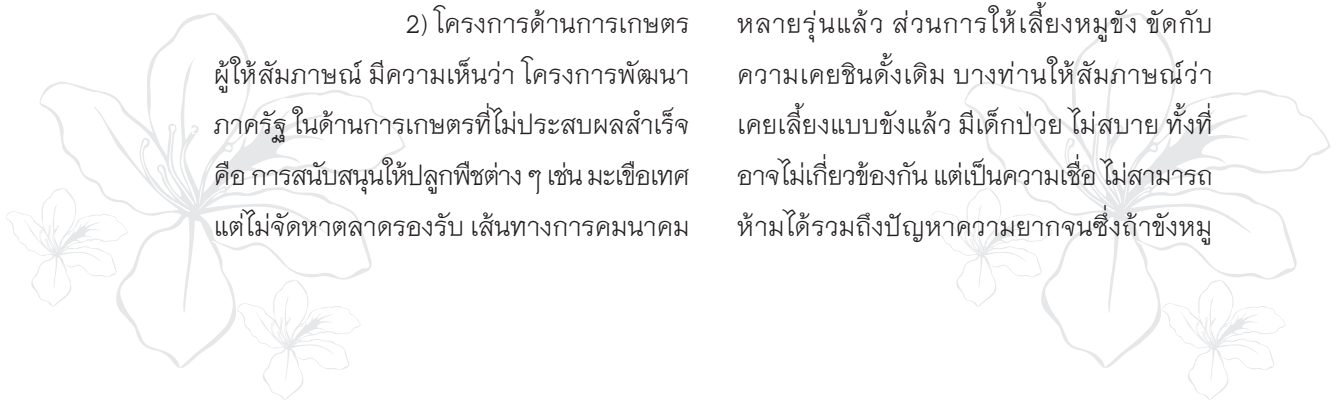
2.2 ความไม่สำเร็จของโครงการพัฒนาภาครัฐ

1) โครงการด้านการศึกษา ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นว่า โครงการพัฒนาภาครัฐ ในด้านการศึกษา ส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จ มีบ้างที่ไม่ประสบความสำเร็จ คือ การใช้ข้อสอบ O-NET เช่นเดียวกับส่วนกลางหรือเหมือนกันทั่วประเทศ ทั้ง ๆ ที่บริบทต่าง การแจกแท็บเล็ตทั่วประเทศ แต่อำเภออมก๋อยมีฟ้าใช้ไม่ทั่วทั้งอำเภอ ทำให้ไม่สามารถประจุไฟฟ้าได้ ครู ศสข. บางท่านไม่เข้าพื้นที่ ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ไม่สนใจการเรียนและวัฒนธรรมกะเหรี่ยงในการแต่งงาน จึงต้องออกจากการเรียนผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสุรรัตน์สมบัติกำไร (2551) ที่วิจัยเรื่อง การปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชนเผ่าในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เชียงใหม่ : กรณีศึกษาชนเผ่าปกากะญอ ผลการวิจัยพบว่า เงื่อนไขการปรับตัวของนักเรียนนั้น แตกต่างกันของแต่ละปัจเจกบุคคล เวลาที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียน โอกาสและความถี่ของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เนื้อหา และข้อมูล ข่าวสารในมิติของการศึกษา ตลอดชีวิตในโรงเรียน ผลการกล่อมเกลாத่างสังคมในเชิงจารีต ประเพณี วัฒนธรรม และพื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียน เป็นเงื่อนไขสำคัญของกระบวนการปรับตัวทางสังคม

2) โครงการด้านการเกษตร ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นว่า โครงการพัฒนาภาครัฐ ในด้านการเกษตรที่ไม่ประสบความสำเร็จ คือ การสนับสนุนให้ปลูกพืชต่าง ๆ เช่น มะเขือเทศ แต่ไม่จัดหาตลาดรองรับ เส้นทางการคมนาคม

ที่ไม่สะดวกซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร ไม่มีเจ้าหน้าที่สนับสนุนในด้านวิชาการและแหล่งเงินทุน และเจ้าหน้าที่ไม่มีเวลาติดตามประเมินผลโครงการและฝากโครงการให้ตัวแทนชาวบ้านในพื้นที่ดูแลแทน อาทิเช่น โครงการเลี้ยงปลา โครงการรณรงค์ไม่เผาป่าเพื่อลดหมอกควัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับอำนาจ ปันพิลา (2551) ที่ได้วิจัยเรื่อง การถือครองที่ดิน และการทำไร่หมุนเวียนที่มีผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนชนเผ่ากะเหรี่ยง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการเพิ่มผลผลิต มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการกู้ยืมเงินทุนจากหน่วยงานของรัฐ ผลกระทบของปัจจัยต่าง ๆ ตลอดจนการถือครองที่ดิน และการทำไร่หมุนเวียนที่ส่งผลและมีอิทธิพลต่อสิ่งแวดล้อมครัวเรือนของชนเผ่ากะเหรี่ยง ชนเผ่ากะเหรี่ยงยังขาดความรู้ความเข้าใจทางด้านเกษตรแผนใหม่

3) โครงการด้านสาธารณสุข ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นว่า โครงการที่ไม่ประสบความสำเร็จ เช่น การไม่ให้ออกเตาไฟในบ้าน โครงการวางแผนครอบครัวเพื่อลดอัตราการเกิด การเลี้ยงหมูแบบขัง เนื่องจากขัดกับประเพณีดั้งเดิม และปัญหาความยากจน ทั้งนี้มีสาเหตุมาจาก การก่อเตาไฟในบ้านเป็นประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา อยู่กันมาหลายรุ่นแล้ว ส่วนการให้เลี้ยงหมูขัง ขัดกับความเคยชินดั้งเดิม บางท่านให้สัมภาษณ์ว่า เคยเลี้ยงแบบขังแล้ว มีเด็กป่วย ไม่สบาย ทั้งที่อาจไม่เกี่ยวข้องกัน แต่เป็นความเชื่อ ไม่สามารถห้ามได้รวมถึงปัญหาความยากจนซึ่งถ้าขังหมู

ต้องหาอาหารมาเลี้ยง ต้องมีค่าใช้จ่าย ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับประเสริฐ ตรีการศุกร (2550) ที่วิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพชุมชนชาวเขากับการลงทุนทางวัฒนธรรมเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กรณีศึกษาของปกากะญอ ได้ศึกษาเกี่ยวกับ อาชีพทางเลือกการเลี้ยงสัตว์ที่ยั่งยืนของชุมชนปกากะญอ บ้านป่าโป่ง หมู่ที่ 1 ตำบลป่าโป่ง อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยศึกษาสัตว์เลี้ยงของชุมชน 8 ชนิด ได้แก่ ไก่ สุกร เป็ด แมว สุนัข วัว ควาย และช้าง ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ความเชื่อและพิธีกรรม วัฒนธรรมการเลี้ยงสัตว์ วิธีการเลี้ยงสัตว์ แบบพื้นบ้านโรคสัตว์และการรักษาโดยสมุนไพร

4) โครงการด้านยาเสพติด

ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเห็นว่า โครงการที่ไม่ประสบผลสำเร็จ คือ การอบรมบำบัดยาเสพติด ซึ่งใช้เวลาน้อยเกินไป การแจกพันธุ์ไก่ พันธุ์ปลา เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ป่วยที่เข้ารับการบำบัด ไม่สอดคล้องกับความต้องการของราษฎร ส่วนโครงการการตัดทำลายต้นฝิ่นไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจาก การตัดทำลายต้นฝิ่นโดยประมาณไม่ถึงร้อยละ 20 ของพื้นที่ที่มีการปลูกฝิ่นจริง ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของอัครภูมิ ชนะใหญ่ (2556) เรื่อง การวิเคราะห์โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียนกับการเสริมสร้างจิตสำนึกในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดแก่เยาวชนชนจีนฮ่อในโรงเรียนตามแนวชายแดน ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาและ

อุปสรรคในการดำเนินโครงการ คือ การดำเนินโครงการขาดการทำอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการติดตามผลการปฏิบัติตลอด และขาดประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชน ตลอดจนภาคเอกชนเข้ามาช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

แนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาโดยองค์ภาครัฐ ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการวิจัย พบว่า วัฒนธรรมกะเหรี่ยง มีทั้งส่งผลและไม่ส่งผลต่อโครงการพัฒนาโดยองค์ภาครัฐ ซึ่งพอจะสรุปเป็นแนวทางการดำเนินงานได้ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินงานโครงการด้านการศึกษา ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ คือ เพิ่มโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มากขึ้น ควรมีสื่อการสอนที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างความสนใจกับผู้เรียน รับบรรจุครูในพื้นที่ ส่งเสริมนโยบาย “พหุภาษา” ปรับเปลี่ยนรูปแบบของโรงเรียนให้เกิดความเหมาะสมกับชุมชน การปรับปรุงเส้นทางคมนาคม และปรับปรุงขยายระบบไฟฟ้า ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของสิริพร กัณทมณี (2550) เรื่อง การบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและ

อุปสรรคการบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ในองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง พบว่า มีระดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโครงการอยู่ในระดับปานกลาง

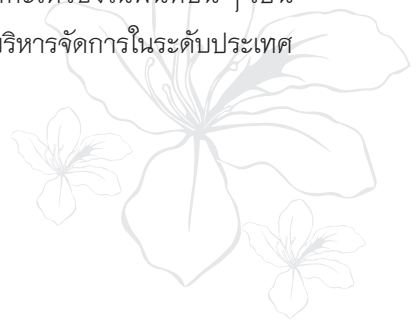
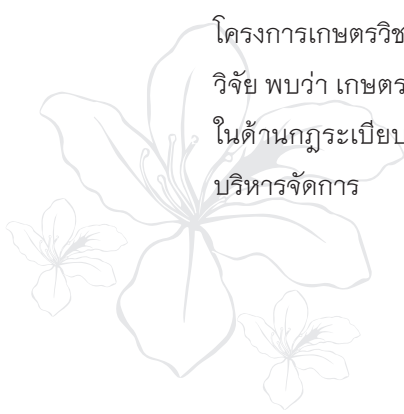
2. แนวทางการดำเนินงานโครงการด้านการเกษตร ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ คือ สนับสนุนการปลูกพืชควรเป็นโครงการที่ไม่กระทบสิ่งแวดล้อมและเป็นพืชหมุนเวียน ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่อง การตลาดด้วย ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเพื่อการขนส่ง เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าพื้นที่ให้ความรู้ด้านวิชาการเกษตร สนับสนุนแหล่งเงินทุน มีการติดตามประเมินผลโครงการภาครัฐอย่างจริงจังนโยบายจิตวิทยา ในการทำความเข้าใจกับชนเผ่า แทนการจับกุมมีการประชุมหาข้อตกลงในการถือครองที่ดิน เพื่อมีแนวเขตของที่ดินแต่ประเภทชัดเจน เพื่อป้องกันการบุกรุกทำลายป่าอย่างเป็นทางการหา ในพื้นที่ทำกินมิให้ลุกลามเข้าพื้นที่ป่าผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของเหนือ แสงลำพูน (2552) เรื่อง การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานของโครงการเกษตรริชญา จังหวัดเชียงใหม่ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรเห็นว่ามีปัญหาอุปสรรคในด้านกฎระเบียบและวิธีปฏิบัติและด้านการบริหารจัดการ

3. แนวทางการดำเนินงานโครงการด้านการสาธารณสุข ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ คือ การฉีดวัคซีนในเด็กอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนเงินทุน ในการประกอบอาชีพ การรณรงค์เกี่ยวกับการก่อเตาไฟในบ้าน จัดสรรงบประมาณรายหัวตามหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าให้ชาวกะเหรี่ยงที่ได้จัดทำประวัติและมีสิทธิอาศัยในประเทศไทยเช่นเดียวกับคนไทยทั่วไป

4. แนวทางการดำเนินงานโครงการด้านยาเสพติด ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ คือ ควรใช้เวลาที่เหมาะสมในดำเนินการอบรมบำบัดผู้เสพยาเสพติดในการส่งเสริมอาชีพ ผู้บำบัด ควรสอบถามความต้องการของผู้บำบัด ประกอบกับความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ในการตัดทำลายต้นฝิ่น ควรดำเนินการอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
2. ควรมีการวิจัยความเหมาะสมเกี่ยวกับนโยบายของรัฐในเรื่องการเผาป่ากับวิถีชีวิตของชนเผ่ากะเหรี่ยง
3. ควรมีการวิจัยถึง แนวทางการดำเนินงานโครงการภาครัฐสอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยงในพื้นที่อื่น ๆ เป็นภาพรวมของการบริหารจัดการในระดับประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ถาวร พูเพื่อง. (2543). *ชาวเขา: ดำเนินชนเผ่าต่างวัฒนธรรม*. เชียงใหม่: ม.ป.ท.
- พจนา นุ่มหันธ์, อุษา ตั้งธรรม, สุริย์ สุทธิสังข์, และ วิภาดา กระจ่างโพธิ์. (2555). *การพัฒนารูปแบบและคุณภาพผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าจากฝ้ายอ้อมคราม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ประเสริฐ ตระการศุภกร. (2550). *การพัฒนาศักยภาพชุมชนชาวเขากับการลงทุนทางวัฒนธรรมเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ศศิณ เฉลิมลาภ. (2554). *เราทำงานให้พี่สี่ป*. ค้นเมื่อจาก http://www.seub.or.th/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=2&Itemid=11
- สิริพร กัณชมณี. (2550). *การบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี).
- สิริวรงค์ ปัญญาแก้ว. (2548). *กระบวนการเรียนรู้ในการดูแลสุขภาพของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สุรรัตน์ สมบัติกำไร. (2551). *การปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชนเผ่าในโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์ เชียงใหม่: กรณีศึกษาชนเผ่าปกากะญอ*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- สำนักงานอำเภออมก๋อย, กรมการปกครอง. (2556). *ข่าวประชาสัมพันธ์กรมการปกครอง*. สืบค้นจาก www.dopa.go.th
- เหนือ แสงลำพูน. (2552). *การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานของโครงการเกษตรวิชญา จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- อัศรภูมิ ชนะใหญ่. (2556). *การวิเคราะห์โครงการการศึกษาเพื่อต่อต้านการใช้ยาเสพติดในเด็กนักเรียนกับการเสริมสร้างจิตสำนึกในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดแก่เยาวชนชนจีนฮ่อในโรงเรียนตามแนวชายแดน ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- อำนวยการ ปันพิลา. (2551). *การถือครองที่ดิน และการทำไร่หมุนเวียนที่มีผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อมของครัวเรือนชนเผ่ากะเหรี่ยง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่*. (ดุขุฎิพนธ์, สาขาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).